

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (pátého senátu)

22. února 2024*

„Řízení o předběžné otázce – Platební služby na vnitřním trhu – Směrnice (EU) 2015/2366 – Článek 4 body 3 a 5 – Platební služba nebo platební transakce – Směrnice 2009/110/ES – Článek 2 bod 2 – Vydávání elektronických peněz – Držení peněžních prostředků klientů platební institucí bez konkrétního platebního příkazu – Kvalifikace“

Ve věci C-661/22,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná na základě článku 267 SFEU rozhodnutím Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Nejvyšší správní soud Litvy) ze dne 19. října 2022, došlým Soudnímu dvoru dne 20. října 2022, v řízení

„ABC Projektai“ UAB, dříve „Bruc Bond“ UAB,

proti

Lietuvos bankas,

SOUDNÍ DVŮR (pátý senát),

ve složení: E. Regan, předseda senátu, Z. Csehi (zpravodaj), M. Ilešič, I. Jarukaitis a D. Gratsias, soudci,

generální advokát: M. Campos Sánchez-Bordona,

za soudní kancelář: A. Calot Escobar, vedoucí,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření, která předložili:

- za „ABC Projektai“ UAB, dříve „Bruc Bond“ UAB: J. Jarusevičius, advokatas, a P. Grendelis,
- za litevskou vládu: V. Kazlauskaitė-Švenčionienė a E. Kurelaitytė, jako zmocněnkyně,
- za českou vládu: J. Očková, M. Smolek a J. Vlácil, jako zmocněnci,
- za německou vládu: J. Möller a A. Hoesch, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: litevština.

- za polskou vládu: B. Majczyna, jako zmocněnec,
- za Evropskou komisi: C. Auvret, S.L. Kaléda, A. Steiblyté a H. Tserepa-Lacombe, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 5. října 2023,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 4 bodů 3 a 5 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2366 ze dne 25. listopadu 2015 o platebních službách na vnitřním trhu, o změně směrnice 2002/65/ES, 2009/110/ES, 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010 a o zrušení směrnice 2007/64/ES (Úř. věst. 2015, L 337, s. 35), jakož i čl. 2 bodu 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/110/ES ze dne 16. září 2009 o přístupu k činnosti institucí elektronických peněz, o jejím výkonu a o obezřetnostním dohledu nad touto činností, o změně směrnic 2005/60/ES a 2006/48/ES a o zrušení směrnice 2000/46/ES (Úř. věst. 2009, L 267, s. 7).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi společnostmi „ABC Projektai“ UAB, dříve „Bruc Bond“ UAB, a Lietuvos bankas (Litevská centrální banka), jenž se týká odnětí licence platební instituce, která byla dříve udělena společnosti ABC Projektai.

Právní rámec

Unijní právo

Směrnice 2009/110

- 3 Bod 7 odůvodnění směrnice 2009/110 zní:

„Je třeba zavést jasnou definici elektronických peněz, která bude technicky neutrální. Tato definice by měla zahrnovat všechny situace, kdy poskytovatel platebních služeb poskytuje výměnou za peněžní prostředky předplacenou uchovávanou hodnotu, která může být použita k platebním účelům, protože ji třetí osoba přijímá jako platbu.“

- 4 Článek 1 odst. 1 směrnice 2009/110 stanoví:

„Tato směrnice stanoví pravidla pro výkon činnosti vydávání elektronických peněz; za tímto účelem členské státy rozlišují následující kategorie vydavatelů elektronických peněz:

- a) úvěrové instituce ve smyslu čl. 4 bodu 1 směrnice [Evropského parlamentu a Rady] 2006/48/ES [ze dne 14. června 2006 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o jejím výkonu (Úř. věst. 2006, L 177, s. 1)] [...];
- b) instituce elektronických peněz ve smyslu čl. 2 bodu 1 této směrnice [...];

- c) poštovní žirové instituce [...];
- d) Evropská centrální banka a národní centrální banky [...];
- e) členské státy a jejich regionální a místní orgány [...].“

5 Článek 2 směrnice 2009/110, nadepsaný „Definice“, stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

- 1) ‚institucí elektronických peněz‘ právnická osoba, již bylo podle hlavy II uděleno povolení vydávat elektronické peníze;
- 2) ‚elektronickými penězi‘ elektronicky, a to i magneticky, uchovávaná peněžní hodnota vyjádřená pohledávkou za vydavatelem, vydaná proti přijetí peněžních prostředků za účelem provádění platebních transakcí vymezených v čl. 4 bodě 5 směrnice [Evropského parlamentu a Rady] 2007/64/ES [ze dne 13. listopadu 2007 o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 97/7/ES, 2002/65/ES, 2005/60/ES a 2006/48/ES a zrušuje směrnice 97/5/ES (Úř. věst. 2007, L 319, s. 1)] a přijímaná jinou fyzickou či právnickou osobou, než je vydavatel elektronických peněz;

[...]“

6 Článek 10 směrnice 2009/110, nadepsaný „Zákaz vydávání elektronických peněz“, zní:

„Aniž je dotčen článek 18, zakází členské státy vydávat elektronické peníze fyzickým nebo právnickým osobám, které nejsou vydavateli elektronických peněz.“

Směrnice 2013/36/EU

7 Článek 9 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnic 2006/48/ES a 2006/49/ES (Úř. věst. 2013, L 176, s. 338), nadepsaný „Zákaz přijímání vkladů nebo jiných splatných prostředků od veřejnosti jinými podniky nebo osobami než úvěrovými institucemi“, v odstavci 1 stanoví:

„Členské státy zakází osobám nebo podnikům, které nejsou úvěrovými institucemi, vykonávat podnikatelskou činnost spočívající v přijímání vkladů nebo jiných splatných prostředků od veřejnosti.“

Směrnice 2015/2366

8 Článek 1 směrnice 2015/2366, nadepsaný „Předmět“, v odstavci 1 stanoví:

„Tato směrnice stanoví pravidla, podle nichž členské státy rozlišují tyto kategorie poskytovatelů platebních služeb:

[...]

b) instituce elektronických peněz ve smyslu čl. 2 bodu 1 směrnice 2009/110/ES, včetně jejich poboček podle článku 8 uvedené směrnice a vnitrostátních právních předpisů, pokud se takové pobočky [...] nacházejí v [Evropské u]nii a jejich sídlo se nachází mimo Unii, a v případě, že platební služby poskytované těmito pobočkami jsou spojeny s vydáváním elektronických peněz;

[...]

d) platební instituce;

[...]“

9 Článek 4 směrnice 2015/2366, nadepsaný „Definice“, v bodech 3, 4, 5, 12 a 23 stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

[...]

3) ‚platební službou‘ jedna nebo více podnikatelských činností uvedených v příloze I;

4) ‚platební institucí‘ právnická osoba, jíž bylo v souladu s článkem 11 uděleno povolení poskytovat a provádět platební služby v celé Unii;

5) ‚platební transakcí‘ úkon uložení, převodu nebo výběru peněžních prostředků, ať už z podnětu plátce nebo jeho jménem, nebo z podnětu příjemce, bez ohledu na jakékoli související povinnosti mezi plátcem a příjemcem;

[...]

12) ‚platebním účtem‘ účet vedený na jméno jednoho nebo více uživatelů platebních služeb, který je využíván k provádění platebních transakcí;

[...]

23) ‚inkasem‘ platební služba pro odepsání částky transakce z účtu plátce, při níž podnět k platební transakci dává příjemce na základě souhlasu, který plátce udělil příjemci, poskytovateli platebních služeb příjemce nebo svému vlastnímu poskytovateli platebních služeb“.

10 Článek 10 této směrnice, nadepsaný „Požadavky týkající se ochrany peněžních prostředků“, zní následovně:

„1. Členské státy nebo příslušné orgány vyžadují, aby platební instituce, která poskytuje platební služby uvedené v bodech 1 až 6 přílohy I, chránila peněžní prostředky, které obdržela od uživatelů platebních služeb nebo prostřednictvím jiného poskytovatele platebních služeb za účelem provedení platebních transakcí, některým z těchto způsobů:

a) tyto peněžní prostředky nesmějí být nikdy směřovány s peněžními prostředky jakékoli fyzické nebo právnické osoby jiné, než jsou uživatelé platebních služeb, jejichž jménem jsou peněžní prostředky drženy, a pokud tyto peněžní prostředky platební instituce stále drží a na konci pracovního dne následujícího po dni, kdy byly tyto prostředky přijaty, dosud nebyly doručeny příjemci nebo převedeny jinému poskytovateli platebních služeb, uloží se tyto peněžní prostředky na samostatný účet vedený u úvěrové instituce nebo se investují do bezpečných, likvidních aktiv s nízkým rizikem určených příslušnými orgány domovského členského státu, a dále tyto peněžní prostředky musejí být v souladu s vnitrostátním právem a v zájmu daných uživatelů platebních služeb chráněny před nároky jiných věřitelů platební instituce, zejména v případě platební neschopnosti;

b) tyto peněžní prostředky musí být kryty pojištěním nebo jinou srovnatelnou zárukou poskytnutou pojišťovnou nebo úvěrovou institucí, která nepatří do stejné skupiny jako samotná platební instituce, ve výši rovnající se částce, která by byla oddělena v případě neexistence pojištění nebo jiné srovnatelné záruky a která je splatná v případě, že bankovní instituce není schopna dostát svým finančním závazkům.

2. Má-li platební instituce povinnost chránit peněžní prostředky podle odstavce 1 a část těchto peněžních prostředků má být použita na budoucí platební transakce a zbývající částka má být použita na jiné než platební služby, vztahují se na danou část peněžních prostředků, která se má použít pro účely budoucích platebních transakcí, rovněž požadavky podle odstavce 1. Je-li tato část variabilní nebo není-li předem známa, členské státy povolí, aby platební instituce tento odstavec uplatnily na reprezentativní část, která bude podle předpokladů použita na platební služby, pokud tuto reprezentativní část lze ke spokojenosti příslušných orgánů přiměřeně odhadnout na základě historických údajů.“

11 Článek 11 směrnice 2015/2366, nadepsaný „Udělení povolení“, v odstavci 1 stanoví:

„Členské státy vyžadují, aby podniky neuvedené v čl. 1 odst. 1 písm. a), b), c), e) a f) a které nejsou fyzickými nebo právnickými osobami požívajícími výjimky podle článků 32 nebo 33, které mají v úmyslu poskytovat platební služby, získaly před zahájením poskytování platebních služeb povolení pro platební instituce. [...]“

12 Článek 18 uvedené směrnice, nadepsaný „Činnosti“, v odstavcích 1 až 5 stanoví:

„1. Kromě poskytování platebních služeb jsou platební instituce oprávněny vykonávat tyto činnosti:

a) poskytování provozních a úzce souvisejících doplňkových služeb, jako jsou zajištění provedení platebních transakcí, směnářské služby, úschova a dále zpracování a uchovávání dat;

b) provozování platebních systémů, aniž je dotčen článek 35;

c) podnikatelské činnosti jiné než poskytování platebních služeb s ohledem na použitelné unijní a vnitrostátní právo.

2. Zabývají-li se platební instituce poskytováním jedné nebo více platebních služeb, mohou mít pouze platební účty používané výhradně pro platební transakce.

3. Jakékoli peněžní prostředky, které platební instituce obdržely od uživatelů platebních služeb za účelem poskytnutí platebních služeb, nesmí představovat vklad ani jiné splatné prostředky ve smyslu článku 9 směrnice 2013/36/EU ani elektronické peníze ve smyslu čl. 2 [bodů] 2 směrnice 2009/110/ES.

4. Platební instituce mohou poskytnout úvěr související s platebními službami uvedenými v bodech 4 nebo 5 přílohy I pouze tehdy, jsou-li splněny všechny tyto požadavky:

a) úvěr je doplňkový a je poskytován výhradně v souvislosti s provedením platební transakce;

b) aniž jsou dotčeny vnitrostátní předpisy o poskytování úvěru prostřednictvím kreditních karet, úvěr poskytnutý v souvislosti s platbou a uskutečněný v souladu s čl. 11 odst. 9 a článkem 28 musí být splacen v krátké lhůtě, která nesmí v žádném případě překročit 12 měsíců;

c) tento úvěr se neposkytuje z peněžních prostředků přijatých nebo držných za účelem provedení platební transakce;

d) kapitál platební instituce je v souladu s požadavky orgánů dohledu vždy přiměřený k celkové částce poskytnutého úvěru.

5. Platební instituce nesmí vykonávat činnost přijímání vkladů nebo jiných splatných prostředků ve smyslu článku 9 směrnice 2013/36/EU.“

13 Článek 78 směrnice 2015/2366, nadepsaný „Přijetí platebního příkazu“, zní následovně:

„1. Členské státy zajistí, aby okamžikem přijetí byl okamžik, kdy poskytovatel platebních služeb plátce obdrží platební příkaz.

Peněžní prostředky nesmějí být z účtu plátce odepsány dříve, než je platební příkaz přijat. Případně-li okamžik přijetí na den, který není pro poskytovatele platebních služeb plátce dnem pracovním, má se za to, že platební příkaz byl přijat následující pracovní den. Poskytovatel platebních služeb může stanovit uzávěrku ke konci pracovního dne, po jejímž uplynutí se všechny přijaté platební příkazy považují za platební příkazy přijaté následující pracovní den.

2. Pokud se uživatel platebních služeb iniciující platební příkaz a poskytovatel platebních služeb dohodnou, že provedení platebního příkazu má být zahájeno v určitý den nebo na konci určitého období nebo v den, kdy dá plátce poskytovateli platebních služeb k dispozici peněžní prostředky, považuje se takto dohodnutý den za okamžik přijetí pro účely článku 83. Není-li dohodnutý den pro poskytovatele platebních služeb dnem pracovním, má se za to, že přijatý platební příkaz byl přijat následující pracovní den.“

- 14 Článek 83 této směrnice, nadepsaný „Platební transakce na platební účet“, v odstavci 1 stanoví:
„Členské státy po poskytovateli platebních služeb plátce požadují, aby zajistil, že od okamžiku přijetí podle článku 78 je částka platební transakce připsána na účet poskytovatele platebních služeb příjemce nejpozději do konce následujícího pracovního dne. U platebních transakcí iniciovaných na papíře může být tato lhůta prodloužena o další pracovní den.“
- 15 Článek 87 uvedené směrnice, nadepsaný „Den valuty a disponibilita peněžních prostředků“, v odstavci 1 stanoví:
„Členské státy zajistí, aby dnem valuty částky připsané na platební účet příjemce byl nejpozději pracovní den, kdy je částka platební transakce připsána na účet poskytovatele platebních služeb příjemce.“
- 16 Příloha I směrnice 2015/2366, nadepsaná „Platební služby (podle čl. 4 bodu 3)“, stanoví seznam činností, které jsou považovány za platební služby:
- „1. Služby umožňující vložení hotovosti na platební účet, jakož i veškeré operace nutné pro vedení platebního účtu.
 2. Služby umožňující výběry hotovosti z platebního účtu, jakož i veškeré operace nutné pro vedení platebního účtu.
 3. Provádění platebních transakcí, včetně převodu peněžních prostředků, na platebním účtu vedeném u poskytovatele platebních služeb uživatele nebo u jiného poskytovatele platebních služeb:
 - a) provádění inkasa, včetně jednorázového inkasa;
 - b) provádění platebních transakcí prostřednictvím platební karty nebo podobného prostředku;
 - c) provádění úhrad, včetně trvalých příkazů.
 4. Provádění platebních transakcí, u nichž se peněžní prostředky čerpají z úvěru pro uživatele platebních služeb:
 - a) provádění inkasa, včetně jednorázového inkasa;
 - b) provádění platebních transakcí prostřednictvím platební karty nebo podobného prostředku;
 - c) provádění úhrad, včetně trvalých příkazů.
 5. Vydávání platebních prostředků nebo akceptace platebních transakcí.
 6. Poukazování peněz.
 7. Služby iniciování platby.
 8. Služby informování o účtu.“

Litevské právo

- 17 Směrnice 2015/2366 byla do litevského práva provedena Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymas (zákon Litevské republiky o platbách), ve znění zákona č. XIII-1092 ze dne 17. dubna 2018 (TAR, 2018, č. 2018-6727) (dále jen „zákon o platbách“) a Lietuvos Respublikos mokėjimų įstaigų įstatymas (zákon Litevské republiky o platebních institucích), ve znění zákona č. XI-549 ze dne 17. dubna 2018 (TAR, 2018, č. 2018-6729).
- 18 Článek 46 odst. 1 zákona o platbách stanoví, že poskytovatel platebních služeb plátce zajistí, aby byla po přijetí platebního příkazu částka platební transakce provedené v Litvě v eurech a určené do jiného členského státu připsána na účet poskytovatele platebních služeb příjemce nejpozději do konce následujícího pracovního dne, s výjimkou případu uvedeného v odstavci 3 tohoto článku. Výše uvedená lhůta může být prodloužena o jeden pracovní den, pokud je platební transakce iniciována na papíře.
- 19 Směrnice 2009/110 byla do litevského práva provedena Lietuvos Respublikos elektroninių pinigų ir elektroninių pinigų įstaigų įstatymas (zákon Litevské republiky o elektronických penězích a institucích elektronických peněz), ve znění použitelném na skutkový stav ve věci v původním řízení, který vstoupil v platnost dne 1. srpna 2018 (TAR, 2018, č. 2018-6730).
- 20 Článek 5 tohoto zákona zakazuje vydávání elektronických peněz všem fyzickým a právnickým osobám, jež nejsou vydavateli elektronických peněz.

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 21 ABC Projektai, právní nástupkyně společnosti Bruc Bond, získala dne 13. října 2016 od Lietuvos bankas (Litevská centrální banka) licenci k poskytování platebních služeb.
- 22 Společnost ABC Projektai tak byla oprávněna poskytovat následující platební služby: platební transakce, včetně převodu peněžních prostředků, na platebním účtu vedeném u poskytovatele platebních služeb uživatele nebo u jiného poskytovatele platebních služeb; inkasa, včetně jednorázového inkasa, a platební transakce prostřednictvím platební karty nebo podobného prostředku a úhrady, včetně trvalých příkazů a příkazů k úhradě.
- 23 Dne 16. dubna 2020 Litevská centrální banka tuto licenci odňala, a to na základě deseti důvodů, z nichž pouze jeden je dotčen projednávanou žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce, a sice že společnost ABC Projektai vydávala elektronické peníze, aniž byla vydavatelem takových peněz, čímž porušila článek 5 zákona Litevské republiky o elektronických penězích a institucích elektronických peněz, ve znění použitelném na skutkový stav ve věci v původním řízení.
- 24 Podle Litevské centrální banky společnost ABC Projektai zadržovala peněžní prostředky klientů déle, než bylo nutné k provedení platebních transakcí. Tato banka měla za to, že skutečnost, že peněžní prostředky přijaté od klientů byly bez konkrétního účelu plateb připsány na účty a byly zadržovány po několik dní a někdy i několik měsíců, aniž byly převedeny na účty příjemců těchto plateb, *de facto* představuje vydání elektronických peněz.
- 25 Litevská centrální banka se v tomto ohledu opírala o Lietuvos banko Priežiūros tarnybos pozicija dėl mokėjimų sąskaitose laikomų lėšų (stanovisko dozorcí rady Litevské centrální banky, pokud jde o peněžní prostředky na platebních účtech), které bylo schváleno Lietuvos banko Priežiūros

tarnybos direktoriaus 2016 m. vasario 29 d. sprendimas Nr. 241-53 (rozhodnutí ředitele dozorčí rady Litevské centrální banky č. 241-53 ze dne 29. února 2016). Z tohoto stanoviska, které bylo podle Litevské centrální banky přijato po konzultaci s Evropskou komisí, vyplývá, že platební instituce může přijímat peněžní prostředky na platební účet, který je u ní zřízený, pouze tehdy, pokud jsou doprovázeny platebním příkazem, jenž musí být proveden ve lhůtách stanovených zákonem o platbách, a že platební instituce musí přijmout dostatečná opatření k zajištění toho, aby peněžní prostředky, které třetí strany vložily na platební účet klienta, nebyly drženy déle, než bylo nutné k provedení plateb. V případě, že by tyto požadavky nebyly dodrženy, měly by být peněžní prostředky nacházející se na platebním účtu platební instituce považovány za vklady, jiné splatné prostředky nebo elektronické peníze.

- 26 Společnost ABC Projektai napadla rozhodnutí, kterým jí byla odňata licence platební instituce, u Vilniaus apygardos administracinis teismas (krajský správní soud ve Vilniusu, Litva). Vzhledem k tomu, že tento soud žalobu zamítl, podala společnost ABC Projektai kasační opravný prostředek k Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Nejvyšší správní soud Litvy), který je předkládajícím soudem.
- 27 Společnost ABC Projektai tvrdí, že se soud prvního stupně dopustil nesprávného právního posouzení při výkladu podmínek pro vydávání elektronických peněz, a že se tak tento soud neřídil poznatky vyplývajícími z rozsudku ze dne 16. ledna 2019, Paysera LT (C-389/17, EU:C:2019:25). Z uvedeného rozsudku podle ní vyplývá, že pokud není platební služba prováděna institucí elektronických peněz a účelem poskytnuté služby není vydání ani zpětná výměna ve výši odpovídající jmenovité hodnotě elektronické služby, nelze tuto platební službu považovat za činnost spojenou s vydáváním elektronických peněz.
- 28 Předkládající soud poznamenává, že z bodu 29 uvedeného rozsudku vyplývá, že vydávání elektronických peněz není „spontánní“ činností, a naopak k němu dochází s cílem umožnit zpětnou výměnu ve výši odpovídající jmenovité hodnotě elektronických peněz. V projednávaném případě přitom cílem společnosti ABC Projektai nebylo vydávat elektronické peníze. Nicméně vzhledem k tomu, že někteří klienti neuvedli účel plateb, které chtěli provést, byly platební prostředky nezbytné k jejich provedení zadrženy společností ABC Projektai déle, než bylo nutné k provedení platebních transakcí, a klientům byly vráceny až po určité době.
- 29 Tento soud upřesňuje, že Soudní dvůr v uvedeném rozsudku rozhodl o otázce, zda platební služby poskytované institucí elektronických služeb musí být považovány za služby spojené s vydáváním elektronických peněz, aniž však zkoumal, co odlišuje činnost platebních institucí od činnosti institucí elektronických peněz.
- 30 Za těchto podmínek se Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Nejvyšší správní soud Litvy) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Za takových okolností, jako jsou okolnosti ve věci v původním řízení, kdy platební instituce přijme peněžní prostředky bez konkrétního příkazu k jejich převedení téhož nebo následujícího pracovního dne a peněžní prostředky zůstanou na účtu platební instituce pro platební transakce po dobu delší, než je zákonem stanovená lhůta k provedení platebních služeb, představuje jednání platební instituce:

- a) součást platební služby nebo platební transakce provedené platební institucí ve smyslu čl. 4 bodů 3 a 5 směrnice 2015/2366, nebo

b) vydání elektronických peněz, jak jsou definovány v čl. 2 bodě 2 směrnice 2009/110?“

K předběžné otázce

- 31 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 4 bod 3 směrnice 2015/2366 a čl. 2 bod 2 směrnice 2009/110 musí být vykládány v tom smyslu, že činnost platební instituce spočívající v přijímání peněžních prostředků od uživatele platební služby, aniž jsou tyto peněžní prostředky bezprostředně doprovázeny platebním příkazem, takže na platebním účtu ve smyslu čl. 4 bodu 12 směrnice 2015/2366, který tato instituce vede, zůstávají k dispozici, představuje platební službu provedenou touto platební institucí ve smyslu čl. 4 bodu 3 směrnice 2015/2366 nebo vydání elektronických peněz ve smyslu čl. 2 bodu 2 směrnice 2009/110.
- 32 Článek 4 bod 3 směrnice 2015/2366 definuje pojem „platební služba“ jako jednu nebo více podnikatelských činností uvedených v příloze I této směrnice. V souladu s touto přílohou tyto činnosti zahrnují zejména služby umožňující vložení hotovosti na platební účet a výběry hotovosti, jakož i veškeré operace nutné pro vedení platebního účtu, provádění platebních transakcí, včetně platebních transakcí, u nichž se peněžní prostředky čerpají z úvěru pro uživatele platebních služeb, zejména provádění inkasa, včetně jednorázového inkasa, provádění platebních transakcí prostřednictvím platební karty nebo podobného prostředku a provádění úhrad, včetně trvalých příkazů.
- 33 Podle čl. 4 bodu 5 uvedené směrnice se „platební transakcí“ rozumí úkon uložení, převodu nebo výběru peněžních prostředků, ať už z podnětu plátce nebo jeho jménem, nebo z podnětu příjemce bez ohledu na jakékoli související povinnosti mezi plátcem a příjemcem.
- 34 Z toho vyplývá, že pokud uživatel platebních služeb dá platební instituci k dispozici peněžní prostředky a tyto peněžní prostředky jsou připsány na platební účet vedený touto institucí na jméno tohoto uživatele, musí být tyto transakce v zásadě považovány za transakce spojené s vedením platebního účtu ve smyslu čl. 4 bodu 12 směrnice 2015/2366, a tedy za součást platební služby ve smyslu čl. 4 bodu 3 této směrnice.
- 35 Tyto transakce přitom nemohou ztratit takovou kvalifikaci pouze z důvodu, že peněžní prostředky přijaté na uvedeném platebním účtu nejsou doprovázeny platebním příkazem z téhož nebo následujícího pracovního dne.
- 36 Je pravda, že směrnice 2015/2366 ukládá poskytovatelům platebních služeb různé povinnosti, zejména pokud jde o lhůtu pro provedení platebních příkazů nebo referenční čas, který má být použit. V souladu s čl. 83 odst. 1 směrnice 2015/2366 členské státy po poskytovateli platebních služeb plátce zejména požadují, aby zajistil, že od okamžiku přijetí platebního příkazu, k němuž dojde za podmínek stanovených v článku 78 této směrnice, je částka platební transakce připsána na účet poskytovatele platebních služeb příjemce nejpozději do konce následujícího pracovního dne, přičemž u platebních transakcí iniciovaných na papíře může být tato lhůta prodloužena o další pracovní den. Pokud jde o den valuty, kdy je částka platební transakce připsána na účet příjemce, čl. 87 odst. 1 směrnice 2015/2366 vyžaduje, aby byl tímto dnem nejpozději pracovní den, kdy je částka platební transakce připsána na účet poskytovatele platebních služeb příjemce.

- 37 Žádné ustanovení této směrnice naproti tomu nevylučuje, aby byly peněžní prostředky připsány předem na platební účet za účelem provedení budoucích platebních příkazů, včetně platebních příkazů, které dosud nebyly specifikovány, ani nestanoví lhůtu, v níž musí být po připsání určité částky na takový účet tato částka použita k platební transakci.
- 38 Právě naopak, jak v podstatě uvedl generální advokát v bodě 55 svého stanoviska, směrnice 2015/2366 se týká případů platebních služeb, které pro své řádné provedení vyžadují, aby byly peněžní prostředky připsány předem na platební účet, aniž by byly doprovázeny platebním příkazem.
- 39 Článek 4 bod 23 této směrnice totiž výslovně počítá s provedením inkasa z platebního účtu, které iniciuje příjemce na základě souhlasu, jenž plátce udělil tomuto příjemci. Řádné provedení takové platební transakce přitom předpokládá, že jsou peněžní prostředky nezbytné pro tuto transakci k dispozici předem na platebním účtu plátce.
- 40 Kromě toho čl. 10 odst. 1 směrnice 2015/2366 ukládá platebním institucím, aby způsobem stanoveným v písmenech a) a b) tohoto ustanovení chránily veškeré peněžní prostředky, které obdržely od uživatelů platebních služeb nebo prostřednictvím jiného poskytovatele platebních služeb za účelem provedení platebních transakcí. Způsoby ochrany stanovené v čl. 10 odst. 1 písm. a) této směrnice se přitom výslovně týkají situace, kdy jsou tyto peněžní prostředky na konci pracovního dne následujícího po dni jejich přijetí stále drženy platební institucí a dosud nebyly doručeny příjemci nebo převedeny jinému poskytovateli platebních služeb.
- 41 Takový výklad rovněž potvrzuje čl. 10 odst. 2 směrnice 2015/2366. Toto ustanovení totiž výslovně dopadá na situaci, kdy mají být určité peněžní prostředky uživatele použity pro budoucí platební transakce, včetně případu, kdy je výše těchto peněžních prostředků variabilní nebo není předem známa.
- 42 Mimoto okolnost, že čl. 18 odst. 4 této směrnice umožňuje za určitých podmínek platebním institucím poskytnout doplňkové úvěry, by bylo obtížné sladit se striktní povinností, že každý platební příkaz musí být doprovázen převodem odpovídajících částek na účet, z něhož bude dotyčný platební příkaz proveden.
- 43 Je však třeba upřesnit, že převod peněžních prostředků na platební účet musí být vždy prováděn za účelem provedení platebních příkazů bez ohledu na to, zda již byly tyto příkazy specifikovány, či nikoli. Podle čl. 18 odst. 2 směrnice 2015/2366 zabývají-li se totiž platební instituce poskytováním jedné nebo více platebních služeb, mohou mít pouze platební účty používané výhradně pro platební transakce.
- 44 Kromě toho podle čl. 18 odst. 3 této směrnice jakékoli peněžní prostředky, které platební instituce obdržely od uživatelů platebních služeb za účelem poskytnutí platebních služeb, nesmí představovat vklad ani jiné splatné prostředky ve smyslu článku 9 směrnice 2013/36 ani elektronické peníze ve smyslu čl. 2 bodu 2 směrnice 2009/110. Stejně tak podle jejího čl. 18 odst. 5 platební instituce nesmí vykonávat činnost přijímání takových vkladů nebo jiných splatných prostředků.
- 45 Z toho vyplývá, že aby nedošlo k překvalifikování úkonů přijímání peněžních prostředků na činnost přijímání vkladů nebo jiných splatných prostředků, musí být účty, na nichž jsou tyto peněžní prostředky připsány, v souladu s čl. 4 bodem 12 směrnice 2015/2366 použity výhradně pro účely provádění platebních transakcí.

- 46 Pokud jde o případné překvalifikování takových transakcí, jako jsou transakce dotčené ve věci v původním řízení, na vydání elektronických peněz ve smyslu čl. 2 bodu 2 směrnice 2009/110, jak zamýšlí provést předkládající soud a jak prosazuje litevská vláda, je třeba nejprve připomenout, že pojem „elektronické peníze“ ve smyslu tohoto ustanovení je definován jako elektronicky, a to i magneticky, uchovávaná peněžní hodnota vyjádřená pohledávkou za vydavatelem, vydaná proti přijetí peněžních prostředků za účelem provádění platebních transakcí a přijímaná jinou fyzickou či právnickou osobou, než je vydavatel elektronických peněz. Kromě toho s ohledem na obecný zákaz uvedený v této souvislosti v článku 10 této směrnice nejsou platební instituce oprávněny vydávat elektronické peníze.
- 47 Je sice pravda, že připsání na platebním účtu představuje rovněž pohledávku vyjádřenou v peněžní hodnotě za dotčnou institucí, která byla vydána ve vztahu k uživateli jejích služeb proti přijetí peněžních prostředků, avšak z této definice elektronických peněz uvedené v čl. 2 bodě 2 směrnice 2009/110 vyplývá, že vydávání elektronických peněz se liší od pouhého připsání na platebním účtu zejména tím, že elektronické peníze musí být před jejich použitím pro účely takové platby elektronicky „uchovávány“, což znamená, že byly předtím vydány, tj. přeměněny na peněžní aktivum odlišné od přijatých peněžních prostředků, a že jejich použití jako platebního prostředku je akceptováno jinou fyzickou nebo právnickou osobou než vydavatelem elektronických peněz.
- 48 Jak zdůraznil generální advokát v bodech 66 až 69 svého stanoviska, k tomu, aby činnost spadala pod vydávání „elektronických peněz“ ve smyslu čl. 2 bodu 2 této směrnice, je přinejmenším nezbytné, aby mezi uživatelem a vydavatelem elektronických peněz existovala dohoda, která bude obsažena ve smlouvě, na jejímž základě se tyto strany výslovně dohodnou, že tento vydavatel vydá samostatné peněžní aktivum do výše peněžní hodnoty peněžních prostředků uložených uživatelem. Převedení peněžních prostředků na platební účet a jejich ponechání na něm bez následného okamžitého příkazu k platební transakci v hodnotě těchto prostředků přitom neznamená, že uživatel platební služby dal výslovný nebo konkludentní souhlas s vydáním elektronických peněz.
- 49 Ze spisu nevyplývá, že by společnost ABC Projektai převedla některé peněžní prostředky, které obdržela, na elektronicky nebo magneticky uchovávané peníze, které by bylo možné použít v okruhu klientů, kteří by je dobrovolně přijímali. Naopak vše nasvědčuje tomu, že tyto prostředky byly uloženy na platebních účtech a mohly být použity výhradně k provedení platebních příkazů ze strany dotčených uživatelů.
- 50 Rozsudek ze dne 16. ledna 2019, Paysera LT (C-389/17, EU:C:2019:25), zmíněný v předkládacím rozhodnutí, navíc v tomto kontextu není přímo relevantní. Ve věci, v níž byl vydán uvedený rozsudek, byla totiž žalobkyně v původním řízení institucí elektronických peněz a spor v původním řízení se týkal pravidel pro výpočet kapitálu institucí elektronických peněz. V projednávané věci přitom žalobkyně v původním řízení takové postavení nemá a jeví se, že nikdy neměla v úmyslu vydávat elektronické peníze.
- 51 Konečně a v každém případě, i kdyby společnost ABC Projektai nedodržela některé z regulačních požadavků, které se použijí v souvislosti s prováděním platebních příkazů, nebo porušila smluvní ustanovení vztahující se na vedení platebního účtu dotčeného ve věci v původním řízení, neznamenalo by to nutně, že transakce prováděné tímto poskytovatelem představují vydání elektronických peněz ve smyslu čl. 2 bodu 2 směrnice 2009/110. Ačkoli by totiž porušení určitých regulačních nebo smluvních požadavků ze strany poskytovatele platebních služeb mohlo –

s výhradou překvalifikování transakce z důvodů uvedených v bodech 44 a 47 tohoto rozsudku – založit jeho odpovědnost, taková porušení by sama o sobě neměla za následek vynětí dotčené transakce z působnosti směrnice 2015/2366.

- 52 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na položenou otázku odpovědět tak, že čl. 4 bod 3 směrnice 2015/2366 a čl. 2 bod 2 směrnice 2009/110 musí být vykládány v tom smyslu, že činnost platební instituce spočívající v přijímání peněžních prostředků od uživatele platební služby, aniž jsou tyto peněžní prostředky bezprostředně doprovázeny platebním příkazem, takže na platebním účtu ve smyslu čl. 4 bodu 12 směrnice 2015/2366, který tato instituce vede, zůstávají k dispozici, představuje platební službu provedenou touto platební institucí ve smyslu čl. 4 bodu 3 směrnice 2015/2366, a nikoli vydání elektronických peněz ve smyslu čl. 2 bodu 2 směrnice 2009/110.

K nákladům řízení

- 53 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (pátý senát) rozhodl takto:

Článek 4 bod 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2366 ze dne 25. listopadu 2015 o platebních službách na vnitřním trhu, o změně směrnice 2002/65/ES, 2009/110/ES, 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010 a o zrušení směrnice 2007/64/ES, a čl. 2 bod 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/110/ES ze dne 16. září 2009 o přístupu k činnosti institucí elektronických peněz, o jejím výkonu a o obezřetnostním dohledu nad touto činností, o změně směrnic 2005/60/ES a 2006/48/ES a o zrušení směrnice 2000/46/ES,

musí být vykládány v tom smyslu, že

činnost platební instituce spočívající v přijímání peněžních prostředků od uživatele platební služby, aniž jsou tyto peněžní prostředky bezprostředně doprovázeny platebním příkazem, takže na platebním účtu ve smyslu čl. 4 bodu 12 směrnice 2015/2366, který tato instituce vede, zůstávají k dispozici, představuje platební službu provedenou touto platební institucí ve smyslu čl. 4 bodu 3 směrnice 2015/2366, a nikoli vydání elektronických peněz ve smyslu čl. 2 bodu 2 směrnice 2009/110.

Podpisy